

Consolatoria ad aegrotum

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΟΜΙΛΙΑ ΠΑΡΑΜΥΘΗΤΙΚΗ ΑΣΘΕΝΟΥΝΤΙ.

Πάτερ, εὐλόγησον. Ὁ βίος τῶν ἀνθρώπων βραχύς, καὶ ὀλιγοχρόνιος τῆς ἐπιμόχθου ζωῆς ἢ φαιδρότης, ἰστὸς ἀρά χνης, εὐδιάλυτος ἢ δόξα, ἢ φαντασία τοῦ βίου ὄναρ, ἀλλὰ μακαριωτάτη τῶν δικαίων ἢ ἄνεσις. Ἀπέραν τὸς ἐστὶν ἢ ἐν οὐρανοῖς ἀνάπαυσις, ἀμαράντου φιλοτίμου τὰ δῶρα, εἰκότως. Οὐ γὰρ ἀναλλοίωτος ἢ φύσις, τούτου καὶ ἄπαυστος ἢ δόσις. Διὸ πρόσκαιρος μὲν αὐτῶν ἐνθάδε ἢ πάλη· αἴδιος δὲ ἢ μετὰ τῶν ἄθλων ἐκεῖσε νίκη. Ἰδροῦμεν γὰρ ὡς ἐν παλαιστρα τῷ βίῳ, ταῖς θλίψεσι παλαίοντες, καὶ πολλοὺς ἀνταγωνιστὰς ἔχει ἢ φύσις. Αἰ ἡδοναὶ τὸ στερρὸν ὑπεκλύουσιν, αἰ τρυφαὶ τὸ ἀνδρεῖον μετ' 31.1716 ἀλλάττουσιν, αἰ ἀθυμίαι τὸν τόνον ἐκνευρίζουσιν, αἰ συκοφαντίαι τὰς ὕβρεις καταχέουσιν, αἰ κολακεῖαι τὰς ἐπιβουλάς προσπλάττουσιν, οἱ φόβοι εἰς ἀπόγνωσιν σκελίζουσι, καὶ ἐν τοιαύτῃ ζάλῃ χειμάζεται ἀπαύστως ἢ φύσις. Οὐδὲ γὰρ μόνον τὰ λυπηρὰ τοῦ βίου φορτικά, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ δοκοῦντα ἡδέα τῇ μεταβολῇ ἀνιᾶ, καὶ σχεδὸν θλίψεων καὶ δακρύων μεστὸν ὀδεύομεν βίον, καὶ εἰ θέλεις γινῶναι, μάθε τὰ λυπηρὰ τοῦ βίου. Ἐσπάρη ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ μήτρᾳ, ἀλλὰ θλίψις τῇ σπορᾷ ἠγήσατο. Κατεβλήθη τὸ σπέρμα εἰς τὴν τῆς φύσεως αὐλάκα· εἰ μόνον ἐνθυμηθῶμεν, ἐρυθριῶμεν τὰ προοίμια τῆς γενέσεως. Ἥλλοιώθη τὸ καταβληθὲν εἰς αἷμα, ἐπαχύνθη τὸ αἷμα εἰς σάρκα, ἐμορφώθη ἢ σὰρξ τῷ χρόνῳ, ἐψυχώθη τὸ μορφωθὲν ὑπὲρ λόγον, ἐτράφη ὁ ψυχωθεὶς τοῖς κατὰ φύσιν, σκιρτᾷ τὸ ἔμβρυον στενοχωρούμενον, δυσχεραίνει πρὸς τὸ τῆς φύσεως δεσμοτήριον· ἀλλ' ἦλθε μόλις ὁ χρόνος τοῦ τόκου, ἐλύθη τῶν ὠδίνων τὰ κλειθρα, ἀνεώχθησαν αἰ τῆς φύσεως θύραι, ἀπέλυσε ἢ μήτρα, ὃν κατεῖχεν· ἐξωλίσθησε εἰς τὸν βίον ὁ τῆς θλίψεως πύκτης, ἀνέπνευσε τὸν ἀέρα ἢ τῆς κτίσεως γλῶσσα, καὶ τί μετὰ τοῦτο; Πρώτη φωνή, ἔκλαυσε. Ἄρκει ἀπὸ τῶν προοιμίων γινῶναι τὸν βίον. Ἔπεσε εἰς τὴν γῆν τὸ βρέφος, καὶ οὐκ ἐγέλασε· ἀλλ' εὐθὺς πεσὸν, τῶν πόνων ἀντελάβετο καὶ κλαίει. Ἔγνω γὰρ, ὅτι εἰς τὴν τῶν θλίψεων ἐναυάγησε θάλασσαν. Ἐτράφη μετὰ δακρύων, ἀπεγαλακτίσθη μὴ βουλόμενον, εἰς παῖδας τελεῖ, καὶ δέδοικε γονέας ἢ οἰκέτας. Μειρακίσκος ἐγένετο, καὶ παιδαγωγοῖς παρεδόθη εἰς λόγους. Ἴδε φόβος ἄνεσιν οὐκ ἔχων. Ἐρράθυμυσε, ἐμαστίχθη, ἠγγρύπησε, ἀλλ' ἐξέμαθε, προέκοψε κατάκρας, ἀπηρτίσθη ἐν λόγοις, ἐπεδείξατο εὐδοκίμησιν, διὰ πάσης ἰδέας λόγων ἀστράπτει, νομικῆς πεπλήρωται πείρας, εἰς ἄνδρας προέβη τῷ χρόνῳ, στρατεία ἑαυτὸν ἐπέδωκεν. Ἀρχὴ πάλιν μὲι ζόνων θλίψεων. Φοβεῖται ἄρχοντας, ὑφορᾶται ἐπιβουλάς, προσήλωται τῷ κέρδει, ἐρευνᾷ, λυσοῦται περὶ τὸ κέρδος, ἀγρυπνεῖ, ἐν ταῖς δίκαις ζῆ, ἐν λογοθεσίῳ ἀποδημεῖ, μὴ ἐλκόμενος, ἀκολουθεῖ γὰρ ἄκων, κάμνει ὑπὲρ δύναμιν, ἐν ταῖς νυξὶ φροντίζει, ἐν ἡμέρᾳ παρέστηκεν, ὡς δοῦλος. Ἡ γὰρ χρειαὴ τὴν ἐλευθερίαν ἐπώλησε. Εἶτα μετὰ ταῦτα πολλάκις καμῶν καὶ ἀρέσας, τιμῶν ἠξιώθη, πρὸς ὕψος ἀρχῆς ἀνήχθη, ἐπιστατεῖ ἔθνεσι, στρατὸν 31.1717 τοπέδοις κελεύει, ὡς ὑπατος φιλοτιμεῖται, ἐσώρυσσε πλοῦτον· ἀλλὰ συνέδραμε τοῖς καμάτοις ὁ χρόνος, καὶ συνέφθασε τῷ ἀξιώματι τὸ γῆρας, καὶ πρὶν ἢ ἀπολαῦσαι τοῦ πλούτου, ἀπῆλθεν ἀρπασθεὶς τοῦ βίου, καὶ ἐν αὐτῷ τῷ λιμένι ὑπέμεινε τὸ ναυάγιον. Συνακολουθεῖ γὰρ ταῖς ματαίαις ἐλπίσι καταγελῶν τῶν βροτῶν ὁ θάνατος. Τοιοῦτος ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος, ἄστατος θάλασσα, ἀήρ ἀνώμαλος, ὄναρ ἀβέβαιον, ῥεῦμα παρατρέχον, καπνὸς διαχεόμενος, σκιά μεταπηδῶσα, πέλαγος ὑπὸ κυμᾶτων ἐνοχλούμενον· καὶ ἢ μὲν ζάλη φοβερά, ὁ δὲ πλοῦς ἐπισφαλής, οἱ δὲ ἐπιβάται νυστάζομεν. Φοβεῖται γὰρ καὶ ἀγρία ἢ τοῦ βίου θάλασσα, μάταιαι αἰ ἐλπίδες, ὡς

καταιγίδες σπιλάζουσαι. Αἱ θλίψεις ὡς κύματα ὠρύονται, αἱ ἐπιβουλαὶ ὡς ὕφαλοι κρύπτονται πέτραι, οἱ ἐχθροὶ ὡς κύνες περικεχὴ νασιν, οἱ ἄρπαγες ὡς πειραταὶ ἐφεδρεύουσι, τὸ γῆρας ὡς χειμῶν ἐπέρχεται, ὁ θάνατος ὡς ναυάγιον ἐφίσταται. Εἶδες τὴν ζάλην, κυβέρνησόν σου τὸν χειμῶνα, βλέπε πῶς πλέεις, μὴ ὑέραν τλον ποιήσης τὸ σαυτοῦ σκάφος, ἢ τῷ ἐξ ἀδι κίας πλούτῳ, ἢ τῷ ἐκ παθῶν φόρτῳ· διὰ τοῦτο ὁ μακάριος Παῦλος ἀρτίως βοᾷ· Ἔστι πορισμὸς μέγας ἢ εὐσέβεια. Πλοῦτος οὐράνιος, θησαυρὸς μυστηρίων, σοφίας πέλαγος, γνώσις ἀληθείας, προσκύνησις τῆς ἀκτίστου Τριάδος, ἔσοπτρον τοῦ παρθενικοῦ μυστηρίου, πίστις ἀπολυπραγμόνητος, ὁμολογία ἔρευναν φεύγουσα, κήρυγμα ὄσιον, διὰ γλώσσης προσφερόμενον, δι' ἀκοῆς εἰσδύομενον, ἐν ψυχῇ ριζούμενον, καὶ Τριάδος ἔλλαμψιν χαριζόμενον. Ἔστι πορισμὸς μέγας ἢ εὐσέβεια μετὰ αὐτῆς ἀρκείας.

Οὐδὲν γὰρ αὐταρκείας πλουσιώτερον, βίος ἀπέριττος, ἀνάπαυσις ἀφρόντιστος, πλοῦτος ἀνεπιβούλευτος, χρεῖα μετὰ ἀνέσεως, βάρος ἄνευ θλίψεως, ζωὴ ἀνευδής, ἀπόλαυσις ἀνύβριστος. Οἱ αὐτάρκειαν ἀσκοῦντες φεύγουσι τὴν τοῦ πλούτου ζάλην. Πάντα γὰρ φοβεῖται ὁ πλούσιος· τὰς ἡμέρας, ὡς δικαστηρίων καιρούς· τὰς ἐσπέρας, ὡς ληστῶν εὐκαιρίας· τὰς νύκτας, ὡς φροντίδων μάλιστα· τοὺς ὄρθρους, ὡς κολάκων ἐφόδους. Καὶ οὐ μόνον καιρὸν, ἀλλὰ καὶ τόπον δέδοικε. Φρίττει ληστῶν διορυγὰς, κλεπτῶν ἐπιβουλάς, βιαστῶν συκοφαντίας, τῶν βιασθέντων τὰς κατηγορίας, τῶν δυνατῶν τέρων τὰς διαρπαγὰς, τῶν οἰκετῶν τὰς κακουργίας, τῶν δηλατόρων τὰς περιεργίας, τῶν ἀναπραττόντων τὴν ἀγνωμοσύνην, τῶν γειτόνων τὰς ἐνθυμήσεις, τῶν τοίχων τὴν σαθρότητα, τῶν οἰκιῶν τὰς καταπτώσεις, τῶν βαρβάρων τὰς ἐφόδους, τῶν πολιτῶν τοὺς δόλους, τῶν δικαζόντων τὰς ἀποφάσεις, 31.1720 τὸ μετὰ τὸ σχεῖν ἀπολέσαι, τὴν μετὰ τὴν κτῆσιν ἀφαίρεσιν. Ἄνθρωπε, εἰ τοσοῦτος ὁ χειμῶν τῆς κτήσεως, ποῦ τὸ ἔαρ τῆς ἀπολαύσεως; Ἔστι πορισμὸς μέγας ἢ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας. Οὐ τῷ παρόντι συγκατακλείεται βίῳ, φησὶν. Ἄθνατος γὰρ ἐστὶν ἡ κτῆσις, πλούτῳ δαπανωμένῳ γὰρ οὐχ ἀλίσκεται. Εἶπε, ὦ Παῦλε, Οὐδὲν εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον. Ἄρκεῖ ἢ ἰσοτιμία τῆς εἰόδου διῶξαι τὴν ἀνωμαλίαν τοῦ τύφου τῆς πολιτείας. Οὐδὲν εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον· γυμνοὶ τῆς μητρώας γαστρὸς ἐξήλθομεν. Οὐδὲν εἰσηλθες ἔχων, πλεονέκτα· οὐ χρυσόν· ἐκ γῆς γὰρ μεταλλεύεται· οὐκ ἄργυρον· οὐ γὰρ συνεσπάρη· οὐκ ἐσθῆτα· τέχνης γὰρ ὑφαντικῆς ἐπίνοια· οὐ κτήματα, ἅπερ ἐφιλέργησε πλοῦτος, καὶ ὠκοδόμησαν χεῖρες· οὐκ ἀξίωμα, εἰ μὴ μόνον τὸ κατ' εἰκόνα· οὐ δυναστείαν, ἣν φθείρει χρόνος, καὶ θερίζει θάνατος. Γυμνὸς εἰς τὸν κόσμον εἰσηλθες, εἶθε καὶ γυμνὸς ἀμαρτημάτων ἐξέλθοις τοῦ βίου! Οὐδὲν εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν βίον, ἀλλ' οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα. Καὶ οὐδὲν, ὦ Παῦλε, τῶν τοῦ βίου ἐκφέρομεν; Τῶν τοῦ βίου οὐδὲν, εἰ μὴ μόνον ἀρετὰς, εἰ ἐπράξαμεν. Ἐκφέρομεν σωφροσύνην, εἰ ἠνθήσαμεν. Ἐκφέρομεν ἐλεημοσύνην, εἰ ἐπλουτήσαμεν. Αὗται ψυχῆς συνήγοροι, βίου ἄγκιστρα.

Ἐνταῦθα πλοῦτος ἀπομένει, ἀρπάζεται χρυσὸς, μερίζεται ἄργυρος, πιπράσκει κτήματα, ληθαργεῖται δόξα, παύεται δυναστεία, σβέννυται φόβος. Τῇ γὰρ σκηνῇ τοῦ βίου συνδιαλύεται τὸ σχῆμα. Τί οὖν, ἔχοντες διατροφὰς καὶ σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. Φεύγω τὸ περιττὸν, ὡς ἄχρηστον, καὶ ζητῶ τὸ ἀναγκαῖον, ὡς ἀκατηγόρητον. Ἔστηκεν ἐκεῖ γυμνὸς ὁ πλούσιος, εἰ μὲν ἔχει ἀρετὰς, κάκεῖ πλούσιος· εἰ δὲ τούτων γυμνὸς, πένης αἰώνιος. Οὐδὲν γὰρ τῆς ἐναρέτου πενίας πλουσιώτερον. Πέτρος πένης· ἀλλ' ἐσκύλευσε θάνατον. Ἰωάννης πένης· ἀλλὰ χλωοῦ ἀνῶρθωσε πόδας. Φίλιππος πένης· ἀλλ' εἶδεν ἐν τῷ Υἱῷ τὸν Πατέρα. Ματθαῖος πένης· ἀπεδύσατο γὰρ μετὰ τῆς ἀρπαγῆς τὸν πλοῦτον. Θωμᾶς πένης· ἀλλ' ὥρυξε θησαυρὸν ἀνελλιπῆ τὴν πλευρὰν τοῦ Δεσπότου. Παῦλος πένης· ἀλλὰ τοῦ

παραδείσου 31.1721 γέγονε κληρονόμος. Ὁ Δεσπότης κατὰ σάρκα πένης· θεότητι γὰρ πλούσιος ἄμετρος. Ἴδου γὰρ σήμερον ἐξέχεε τὸν τῆς ἰάσεως πλοῦτον, τὴν πενθερὰν Πέτρου νόσου ἀπήλλαξε, τῇ ἀφῆ τὸν πυρετὸν ἐφυγάδευσεν. Ἦγειρε, μὴ περιοδεύσας, τὴν κάμνουσαν· ὕλη οὐκ ἐφαίνεται, καὶ ἴασις ἐσχεδιάζετο. Πόνους πλουσίους ἀνάλωσε, καὶ οὐδεὶς ὁ ἐλεῶν. Ἐνταῦθα δὲ μόνον ἐπέστη ὁ τῆς φύσεως ἰατρὸς, ἐλύθη τοῦ σώματος ὁ χειμῶν. Καὶ βλέπε μοι τὸ θαυμαστόν. Τρεῖς ἐν ταυτῷ ἐθεράπευσε, δύο ἄνδρας καὶ μίαν γυναῖκα, τὸν Λάζαρον, τὸν τῆς χήρας υἱόν, τὴν θυγατέρα Ἰαείρου, καὶ διὰ τί ἄκουε· ἀπόρρητος γὰρ ὁ λόγος. Ἵνα δείξη, ὅτι αὐτὸς ἐστὶ νόμου καὶ χάριτος Δεσπότης, διὰ τοῦτο τὴν ὁμοίαν ἐν ἑτέροις σώζει εἰκόνα. Ὡσπερ γὰρ ἐκεῖ τρεῖς ἐπέστησε τῷ λαῷ δημαγωγούς, τὸν Μωσῆα, τὸν Ἀαρὼν καὶ τὴν Μαριάμ. Ἄκουε αὐτοῦ ἐν προφήταις βοῶντος· Λαὸς μου, τί ἐποίησά σοι, ἢ τί ἠδίκησά σε, ἀποκρίθητί μοι, διότι ἀπέστειλα πρὸ προσώπου σου τὸν Μωσῆν καὶ τὸν Ἀαρὼν καὶ τὴν Μαριάμ; Τὸν Μωσῆα εἰς πρόσωπον τοῦ νόμου· τὸν Ἀρὼν εἰς πρόσωπον τῶν προφητῶν, καὶ τὴν Μαριάμ εἰς πρόσωπον τῆς Ἐκκλησίας, ἣν ἐπήρωσε τῶν εἰδώλων ἢ ἀκαθαρσίας, καὶ ἰάσατο ἢ τοῦ σαρκωθέντος φιλανθρωπία.

Διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία, καθάπερ Μαριάμ, ἐλευθερωθεῖσα τοῦ νοητοῦ Φαραῶ, τοῦ διαβόλου, καὶ τῆς τῶν δαιμόνων καταδυναστείας, καθάπερ Αἴγυπτον ὀρώσα ὑπὸ τὸ πέλαγος τῆς κολυμβήθρας τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον πνιγέντα, λαβοῦσα τὸ τύμπανον τῆς εὐχαριστίας, καὶ ἐναρμόσασα τῷ ξύλῳ τοῦ σταυροῦ τὰς χορδὰς τῶν ἀρετῶν, ἀνακρουομένη βοᾷ· Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ· ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται. Ἐξ οὐρανοῦ κατήλθε, καὶ τοῦ Πατρὸς οὐκ ἐχωρίσθη· ἐν σπηλαίῳ ἐτέχθη, καὶ τὸν θρόνον οὐκ ἐγύμνωσε· ἐν φάτνῃ ἀνεκλίθη, καὶ τοὺς πατρικοὺς κόλπους οὐκ ἐκένωσεν· ἐκ παρθένου σαρκωθεὶς ἐγεννήθη, καὶ ἔμεινεν, ὡς Θεὸς, ἀπάτωρ· κατέβη, καὶ τῶν ἄνω οὐκ ἐχωρίσθη· ἀνέβη, καὶ τῇ Τριάδι προσθήκη οὐκ ἐποίησεν· ἐν μορφῇ δούλου ἐφάνη, καὶ τὸ πρὸς τὸν Πατέρα ἰσότιμον οὐκ ἀπώλεσεν· ἀλλ' ἐστὶν ὁ Λόγος καὶ εἰκὼν, καὶ ἀπαύγασμα, καὶ χαρακτήρ. Λόγος, οὐδέποτε γὰρ τοῦ νοῦ ἀφίσταται· εἰκὼν, οὐ κηρόχυτος σανὶς, ἀλλὰ σφραγὶς ἰσότυπος· ἀπαύγασμα, συναΐδιον γὰρ τὸ φῶς τῷ ἡλίῳ· χαρακτήρ, ὁ γὰρ ἐωρακῶς τὸν Υἱὸν ἐώρακε τὸν Πατέρα. Αὐτῷ ἢ δόξα καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ μονογενεῖ αὐτοῦ Υἱῷ καὶ τῷ ζωοποιῷ αὐτοῦ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.